

Dr. ÇİĞDEM YATAĞAN ÖZKAN
TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi
Araştırma Görevlisi

ANONİM ŞİRKETLERDE ALTIN PAYLAR

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTIMA CETVELİ.....	XV
GİRİŞ	1

Birinci Bölüm

Altın Pay Kavramı ve Hukuki Niteliği

I. ALTIN PAY KAVRAMININ ORTAYA ÇIKIŞI	5
A. Altın Payın Kaynağı Olarak Özelleştirmeler	5
1. Bir Avrupa Birliği Politikası Olarak Özelleştirme	9
2. Türkiye’de Özelleştirme Faaliyetleri ve Altın Paylar	12
B. Altın Pay Uygulamalarının Leh ve Aleyhindeki Görüşler	17
II. ALTIN PAYIN UNSURLARI, HUKUKİ NİTELİĞİ ve ÖZELLİKLE İMTİYAZ KAVRAMIYLA İLİŞKİSİ.....	19
A. Altın Payın Unsurları	20
1. Devlet veya Onun Belirlediği Kişiler Lehine Öngörülmesi ..	20
2. Anonim Şirket veya Limited Şirkette Tesis Edilebilmesi	23
3. Paya Bağlanması Zorunluluğunun Bulunmaması (Dar veya Geniş Anlamda Altın Pay)	25

4. Sahibine Diğer Paylara ve Pay Sahiplerine Oranla Ayrıcalıklı Haklar Sağlaması	29
B. Altın Payın Hukuki Niteliği ve İmtiyaz Kavramıyla İlişkisi.....	31
1. Sermaye Şirketlerinde “İmtiyaz” Kavramı	31
a. Çoğunluk ve Oransallık İlkesi.....	31
b. Oransallık İlkesinden Sapma Hali Olarak “İmtiyaz”	32
aa. İmtiyazın Kavramsal Unsurları.....	32
bb. İmtiyazın Oluşturulma Şekli.....	34
cc. İmtiyazların Korunması	38
2. “Altın Pay” Kavramının “İmtiyaz” Kavramı Karşısında Değerlendirilmesi.....	39
a. Kavramların Ayrışan ve Örtüşen Yönleri.....	39
b. Sonuç: “Özel Nitelikli İmtiyaz”	40
III. AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU ve TÜRK HUKUKU BAĞLAMINDA ALTIN PAYLARIN İLİŞKİLİ OLDUĞU BAŞLICA ALANLAR, TEMEL DÜZENLEMELER ve SORUNLAR.....	42
A. Şirketler Hukuku	42
1. Avrupa Birliği Hukukunda	42
a. Şirketler Hukuku Alanında Yaşanan Sorunlar	42
b. Şirket Birleşmeleri	44
2. Altın Pay Sonucu Doğurabilecek TTK Hükümleri	46
a. Anonim Şirketlere İlişkin Düzenlemeler.....	46
b. Limited Şirketlere İlişkin Düzenlemeler	54
B. Sermaye Piyasası Hukuku	61
1. Avrupa Birliği Hukukunda.....	61
a. Halka Açık Şirketlerde İmtiyaz Tesisi Tartışmaları	63
b. On Üçüncü Şirketler Hukuku Yönergesi	65
2. 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Yer Alan Düzenlemeler	72
C. Rekabet Hukuku.....	75
1. AB Hukukunda	75

2. Rekabetin Korunması Hakkında Kanun Bağlamında Türk Hukukundaki Durum	80
--	----

İkinci Bölüm

Altın Payın Oluşturulma Yöntemleri

I. ŞEKLİ AÇIDAN ALTIN PAY OLUŞTURMA YÖNTEMLERİ	87
A. Yasal Düzenleme ve İdari İşlemlerle Yaratılan Altın Paylar	87
B. Şirket Esas Sözleşmesiyle Yaratılan Altın Paylar.....	90
C. Diğer Yöntemler.....	92
II. MADDİ (İÇERİKSEL) AÇIDAN ALTIN PAYIN OLUŞTURULMA YÖNTEMLERİ (ALTIN PAY SAHİBİNE TANINAN AYRICALIKLAR).....	93
A. Pay İktisabının veya Devrinin Onaya Tabi Tutulması	93
1. Pay Ediniminin Sınırlandırılma Yöntemleri ve Uygulama Örnekleri.....	93
2. Türk Hukukunda Pay Devri Sınırlandırmaları.....	98
B. Şirketin Karar Alma Mekanizmalarına Etkide Bulunulması.....	101
1. Oy Hakkında Yapılan Değişiklikler Vasıtasıyla.....	101
a. Oyda İmtiyaz	101
aa. Devlete Tanınan Oy Haklarının Artırılması.....	101
bb. Türk Hukukunda Oyda İmtiyaza İlişkin Düzenlemeler	103
b. Oy Hakkının Sınırlandırılması.....	107
aa. Sınırlandırmaya İlişkin Düzenlemelerin Genel Mantığı.....	107
bb. Türk Hukukunda Oy Hakkı Sınırlandırmaları	108
2. Şirkete İlişkin Önemli Kararlarda Veto Hakkının Öngörülmesi.....	110
a. Veto Hakkının Kullanım Şekilleri	110
b. Türk Anonim Şirketlerinde Veto Hakkının Uygulanıp Uygulanamayacağı Sorunu	113

C. Yönetim Organının Oluşumuna Müdahale Hakkı Tesisi	117
1. Yönetim Organı Üyelerinin Atanması	117
a. Üye Atanmasının Amacı	117
b. Türk Hukukundaki Durum	119
2. Yönetim Organına Danışman Atanması	123
a. Oy Hakkı Bulunmayan Üyelerin Şirket Yönetimine Etkisi	123
b. Türk Hukukunda Danışman Üyeler	124
3. Yönetim Organına Yabancı Üye Sınırı Getirilmesi	128
a. Yabancı Üye Sınırının Amacı	128
b. Türk Hukukunda Yabancı Üyelerin Durumu	128
D. Yeni Kategori Altın Pay: Kamu Tüzel Kişilerinin Pay Sahibi Olduğu Şirketlerde İmtiyaz Tesis Edilememesi	129

Üçüncü Bölüm

Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Altın Pay Uygulamaları

I. AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA ALTIN PAY UYGULAMALARI	135
A. Altın Payların Avrupa Birliği Açısından Önemi	135
1. Temel Serbestiler Bağlamında Altın Paylar	137
a. Sermayenin Serbest Dolaşımının Altın Paylarla İlişkisi	137
b. Yerleşme Serbestisinin Altın Paylarla İlişkisi	145
2. Şirket Ele Geçirmeleri ile Altın Pay İlişkisi	153
3. Rekabet Eşitliği Açısından Altın Paylar	157
B. Üye Ülkelerin Altın Pay Uygulamalarından Örnekler	160
C. Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları	165
1. Kararlara Genel Bakış (1., 2. Dalga Kararlar, Volkswagen Öncesi ve Sonrası)	167

2. Kararlarda İrdelenen Başlıca Sorunlar ve Divan'ın Konuya İlişkin Değerlendirmeleri.....	168
a. Ayrımcı Nitelik Taşıma Açısından Yaklaşım.....	171
b. Kamu Menfaati ve Kamu Güvenliği Açısından Yaklaşım.....	173
c. Altın Payla Tanınan Takdir Hakkına İlişkin Yaklaşım ve Orantılılık	175
d. Bir Dönüm Noktası Olarak Volkswagen Kararı.....	177
e. Kararlara Yönelik Eleştiriler ve Kriterlere Sunulan Alternatifler	190
f. Altın Pay Davalarının Yarattığı Sonuçlar ve Gündeme Getirdiği Bir Tartışma Olarak Özel Hukuk Søjeleri Lehine Tesis Edilen İmtiyazların Akıbeti	196
II. TÜRK HUKUKUNDA ALTIN PAY UYGULAMALARI.....	204
A. Özelleştirilen Stratejik Kuruluşlarda Altın Pay Oluşturulması İhtiyacına İlişkin Anayasa Mahkemesi Kararı (E. 1994/64, K. 1994/61-2)	208
B. Anayasa Mahkemesi Kararlarının Uygulamaya Etkisi	210
1. Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun.....	211
2. Anayasa Değişikliği	214
C. Altın Pay Öngörülen Şirketler ve İlgili Düzenlemeler.....	216
1. Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunda Stratejik Kuruluş Olarak Belirtilen ve Altın Pay Tesis Edilen Kuruluş: Türk Havayolları Anonim Ortaklığı.....	217
2. Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararıyla Altın Pay Tesis Edilen Şirketler.....	222
a. Türkiye Petrol Rafinerileri Anonim Şirketi.....	222
aa. TÜPRAŞ'ın Özelleştirilme Süreci.....	222
bb. TÜPRAŞ'ta Tesis Edilen Altın Paylar	226
b. Petkim Petrokimya Anonim Şirketi	230
aa. Petkim'in Özelleştirilme Süreci.....	230

---

bb. Petkim'in Esas Sözleşmesinde Yer Alan Altın Pay Düzenlemeleri	231
c. Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları Türk Anonim Şirketi	237
aa. Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları Türk Anonim Şirketi'nin Özelleştirilme Süreci.....	237
bb. Erdemir'in Esas Sözleşmesi'nde Yer Alan Altın Pay Düzenlemeleri	238
d. Petrol Ofisi Anonim Şirketi	247
3. Özel Kanunla Altın Pay Tesisi: Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketi.....	249
a. Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketinin Özelleştirilme Süreci	249
b. Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketi'ndeki Altın Payın Niteliği	252
D. Altın Pay Düzenlemelerinin Avrupa Birliği Hukuku Açısından Değerlendirilmesi	256
1. Avrupa Birliği Hukukunun Türk Hukuku Açısından Önemi.....	256
2. Mevcut Altın Payların Avrupa Birliği Hukukuyla Uyumu Sorunu.....	261
SONUÇ	263
KAYNAKÇA	269